

શ્રીમતી જે.પી.શ્રોફ આર્ટ્સ કોલેજ, તીથલ રોડ, વલસાડ

આંતરિક મૂલ્યાંકન કસોટી : ફેબ્રુઆરી - 2024

એસ.વાય.બી.એ. સેમેસ્ટર-4

Sanskrit Paper-08 ગંગાલહરી-જગન્નાથ (C.C.)

Date: : 01/03 /2024

Time: 8-00 to 10-00

Marks: 50

૧. ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે પાંચ)

(૧૦)

૧. જગન્નાથના પ્રશસ્તિ કાવ્યોના નામ લખો.
૨. શિવની જયમાં કઈ નદી રહેલી છે ?
૩. જગન્નાથની પત્નીનું નામ શું હતું ?
૪. 'હેરમ્બ' શબ્દનો અર્થ આપો.
૫. 'મૃગમદ' શબ્દનો અર્થ સમજાવો.
૬. જગન્નાથની યવન પ્રિયતમાનું નામ જણાવો.
૭. ગંગામૈયાનું આસન કયું છે ?

૨. (અ) અનુવાદ કરો . (ગમે તે બે)

(૧૦)

૧. શ્વપાકાનાં વ્રાતૈરમિતવિચિકિત્સાવિચલિતૈવિમુક્તાનામેકં કિલ સદનમેનઃ પરિષદામ્ ।
અહો મામુદ્ધતું જનનિ ઘટયન્ત્યાઃ પરિકરં તવ શ્લાઘાં કર્તુ કથમિવ સમર્થો નરપશુઃ ॥
૨. સ્મૃતિં યાતા પુંસામકૃતસુકૃતાનામપિ ચ યા હરત્યંતસ્તંદ્રાં તિમિરમિવ ચંદ્રાંશુસરણિઃ ।
ઇયં સાતે મૂર્તિઃ સકલસુર સંસેવ્યસલિલા મમાન્તઃ સંતાપં ત્રિવિધમપિ પાપં ચ હરતામ્ ॥
૩. પ્રમાતે સ્નાન્તીનાં નૃપતિરમણીનાં કુચતટી- ગતો યાવન્માન મિલતિ તય તોયેમૃગમદઃ ।
મૃગાસ્તાય દ્વૈમાનિકશ સતહ સેઃ પરિવૃતા વિશંતિ સ્વચ્છંદ વિમલયપુત્રો નન્દનવનમ્ ॥
૪. સ્વભાવસ્વચ્છાનાં સહજશિશિરાણામયમપામપારસ્તે માતર્જયતિ મહિમા કોઽપિ જગતિ ।
મુદા યંગાયતિ દ્યૂતલમનવદ્યદ્યુતિમૃતઃ સમાસાદ્યાદ્યાપિ સ્ફુટપુલકસાંદ્રાઃ સગરજાઃ ॥

प्रश्न- २ (ब) नीचेना गद्यभांड वांगी प्रश्नोना संस्कृतभां जवाब आपो.

(०५)

1. श्रूयते हि एतत्पुरा कालिदासः अतीव मूर्खः आसीत् । यः अस्मिन् राज्ये निवसति स्म , तस्य राज्यस्य राजकन्या रुपवति ज्ञानवती अभिमानीनि च आसीत् । प्राप्ते यौवने तदा उदघोषः कारितः “ यः विद्वान् शास्त्रार्थे मां जेतस्यति स मे भर्ता विस्यति ” । ताम् जेतुकामा बहवः विद्वांसः आगताः किन्तु न कोऽपि जेतुं पारयामास । पराजितैः तैः विद्वदिभः एका योजना कृता । यः खलु मूर्खेषु मूर्खः स्यात् तेन सह अस्याः परिणयः कार्य इति । कालिदासनाम्ना कश्चित्पुरुषः यस्यां शाखायां तिष्ठन् वर्तते , तां शाखामेव छेतुं प्रवर्तते । तं द्रष्ट्वा सर्वेऽपि विद्वांस मुदिताः जाताः तैः मन्त्रितं यत् अयमेव मूर्खतमः ।

प्रश्न : १ कालिदासः कीदृशः आसीत् ?

२ तस्य राज्यस्य राजकुमारी कीदृशी आसीत् ?

३ राजकुमार्या कः उदघोषः कारितः ?

४ विद्वदिभः का योजना कृताः ?

५ कालिदास नाम्ना पुरुषः किं करोति स्मः ?

प्रश्न- ३ ' गंगालक्ष्मी'नुं सज्जितकव्य तरीके मूल्यांकन करो.

अथवा

(१३)

प्रश्न-३ “जगन्नाथ कवि करतां पंडितराज वधारे छे ” -आ विधानने आधारे तेमनी कविता-कलानुं मूल्यांकन करो.

प्रश्न-४. ट्रेड नोड लभो. (गमे ते ले)

(१२)

(१) जगन्नाथनी शैली.

(२) विलासकाव्य ।

(३) जगन्नाथनी समय

શ્રીમતી જે.પી.શ્રોફ આર્ટ્સ કોલેજ, તીથલ રોડ, વલસાડ
આંતરિક મૂલ્યાંકન કસોટી : ફેબ્રુઆરી - 2024
એસ.વાય.બી.એ. સેમેસ્ટર-4
Sanskrit Paper-08 ગંગાલહરી-જગન્નાથ (C.E.)

Date: 05/03/2024

Time: 8-00 to 10-00

Marks: 50

૧. ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે પાંચ)

(૧૦)

૧. સ્તોત્ર કાવ્ય એટલે શું ?
૨. જગન્નાથે વ્યાકરણશાસ્ત્રના કયા ગ્રંથની રચના કરી.
૩. જગન્નાથની અન્યોક્તિસભર કૃતિનું નામ આપો.
૪. કયા રાજાએ ગંગાનું સ્વર્ગ માથી પૃથ્વી પર અવતરણ કરાવ્યું હતું ?
૫. ત્રિપથગાશબ્દનો અર્થ સમજાવો.
૬. જગન્નાથે કેટલી લહરી કાવ્યની રચના કરી ? કઈ કઈ ?
૭. કરુણાલહરીમાં કોની સ્તુતિ કરવામાં આવી છે ?

૨. (અ) અનુવાદ કરો . (ગમે તે બે)

(૧૦)

૧. સમૃદ્ધં સૌભાગ્યં સકલવસુધાયાઃ કિમપિ તન્ મહૈશ્વર્ય લીલાજનિતજગતઃ સ્ખન્ડપરશોઃ ।
શ્રુતીનાં સર્વસ્વં સુકૃતમથ મૂર્ત સુમનસાં સુધાસૌન્દર્ય તે સલિલમશિવં નઃ શમયતુ ॥

૨. જડાનંધાન પંગૂન પ્રકૃતિષધિરાનુક્તિવિકલાન્ ગ્રહગ્રસ્તાનસ્તાખિલદુરિતનિસ્તારસરણીન્ ।
નિલિમ્પૈર્નિર્મુક્તાનપિ ચ નિરયાંતનિપતતો નરાનમ્બ ત્રાતું ત્વમિહ પરમં મેષજમસિ ॥

૩. મરુલ્લીલાલો લલ્લહરિલુલિતામ્બોજપટલી સ્વલત્પાંસુવાતચ્છુરણવિસરત્કૌં કુમરુચિ ।
સુરસ્ત્રીવક્ષોજક્ષરદ્ગરુજંબાલજટિલં જલં તે જંબાલં મમ જનનજાલં જરયતુ ॥

૪. ત્રપંતે તીર્થાનિ ત્વરિતમિહ યસ્યોદ્ધૃતિવિધૌં કરં કર્ણે કુર્વન્ત્યપિ કિલ કપાલિપ્રમૃતયઃ ।
ઇમં તં મામંબ ત્વમિયમનુકમ્પાર્બહૃદયે પુનાના સર્વેષામઘમચનદર્પ દલયસિ ॥

प्रश्न- २ (ब) नीचेना गद्यभांड वांशी प्रश्नोना संस्कृतभां ज्वाब आपो.

(०५)

2. कश्चित् पुष्टशरीरः जनः सपत्नीकः एकदा विक्रमसभायां नृपसमक्षमुपस्थितः । अवदच्च -
" देव महेन्द्र सेवकोऽहम् एषा मम् भार्या । अथैव देवासूराणां युध्दं समारब्धमहं । मम् भार्यामत्र निक्षिप्य
योध्वस्वकामेऽहं गमिष्यामि । " - इत्युक्तवा स उददीय गगनं गतः । तस्मिन्नेव क्षणे गगने ।

भीषणनादः जातः रक्तलिप्तं खड्गमेकश्च हस्तः भूमौ पतितः । दृष्ट्वेदं जनाः सर्व एवावदन । हा हा
अस्याः स्त्रियः पतिः युध्दे मृतः सन्वृगतिं प्राप्तः । श्रुत्वेदं सा स्त्री सोदितुमारब्धा अवदच्च - देव
प्रतिर्मम युध्दे शत्रुभिर्हतः । अतः भवद्भिः पत्युः सहितमग्निं प्रवेशनार्थमतिदेया इति ।

प्रश्न : १ विक्रमसभायां कः उपस्थितः ?

२ भूमौ किम् पतितम् ?

३ जनाः किम् अवदत् ?

४ स्त्रियः किम् अवदत् ?

५ के अवदत् ?

प्रश्न-3. स्तौत्र काव्यना लक्षणो ज्ञापी 'गंगालक्ष्मी'ने स्तौत्र काव्य तरीके मूलवो

अथवा

(१३)

प्रश्न-3. जगन्नाथना ज्वावननो विस्तारथी परीयथ आपो.

प्रश्न-४. ट्रेक नोध लभो. (गमे ते ले)

(१२)

(१) जगन्नाथनुं ज्वावन.

(२) गंगालक्ष्मीभां प्रकृतिनिश्पण.

(३) मृगमदः

શ્રીમતી જે.પી શ્રોફ આર્ટ્સ કોલેજ, વલસાડ

આંતરિક મૂલ્યાંકન કસોટી એસ.વાય.બી.એ.સેમ -૪

સંસ્કૃત -૯ (મુખ્ય) દશરૂપક -અલંકાર-ચન્દ

તા. ૦૨-૦૩-૨૦૨૪

સમય-૭:૫૫ થી ૯:૫૫

કુલ ગુણ-૫૦

પ્રશ્ન-૧ ટૂંકમાં જવાબ આપો. (જમે તે પાંચ)

૧૦

- (૧) દશરૂપકના મંત્રવાચસ્પદમાં કોની સ્તુતિ છે? કેવી રીતે?
- (૨) 'રૂપક' ના કેટલા પ્રકારો છે? કયા કયા?
- (૩) નૃત્ય કોને કહેવામાં આવે છે?
- (૪) દીપક અલંકારના પ્રકારો કેટલા છે? કયા કયા?
- (૫) નિદર્શના અલંકારની વ્યાખ્યા આપો.
- (૬) શિખરિણી છંદની વ્યાખ્યા અને અક્ષરસંખ્યા જણાવો.
- (૭) પૃથ્વી છંદનું બંધારણ આપો.

પ્રશ્ન-૨ (અ) કવિના સમજાવો. (જમે તે બે)

૮

- (૧) अवस्थानुकृतिर्नाटयं रूपं द्रश्यतयोच्यते ।
रूपकं तत्समारोपात् दशद्वैव रसाश्रयम् ॥
- (૨) वस्तु नेता रसस्तेषां भेदकः वस्तु च द्विधा ।
यत्राधिकारिकं मुख्यमङ्गं प्रामङ्गिकं विदुः ॥
- (૩) बीजबिन्दुपताकाख्यप्रकरीकार्यलक्षणाः ।
अर्थप्रकृतयः पञ्च ता एताः परिकीर्तिताः ॥
- (૪) मुखप्रतिमुखे गर्भः सावमशौपमंहतिः ।
मुखं बीजममुत्पत्तिनानार्थरसमंभवा ॥

પ્રશ્ન-૨ (બ) કોઈપણ એક છંદ બંધારણ તથા ઉદાહરણસહિત સમજાવો.

૫

- (૧) મન્દાક્રાન્તા
- (૨) આર્યા

પ્રશ્ન-૩ ટૂંકનોંધ લખો. (જમે તે બે)

૧૩

- (૧) ધનંજયનું જીવન
- (૨) કથાવસ્તુના પ્રકારો
- (૩) નૃત્ય - નૃત્ય
- (૪) નાટ્યધર્મ

(P.T.O.)

प्रश्न-४ (अ) कोर्यपल्ल ओक अलंकार लक्षण तथा उदाहरण सहित समझवो . ४

- (१) व्यतिरेक
- (२) व्याजस्तुति

प्रश्न-४ (ब) कोर्यपल्ल ओक अलंकारना साम्य-भेद बर्यो . ६

- (१) द्रष्टान्त -प्रतिवस्तूपमा
- (२) दीपक -तुल्ययोगिता

प्रश्न-४ (क) कोर्यपल्ल ओक अलंकार ओणणी समझवो . ४

- (१) क्व सूर्य प्रभवोवन्थाः क्व चाल्पविषया मतिः ।
तितीर्षुर्दुस्तरं मोहादुडुपेनास्मि सागरम्॥
- (२) पाण्डुक्षामं वदनं सरसं तवालसं च वपुः ।
आवेदयति नितान्तं क्षेत्रियरोगं सखि हृदन्तः ॥

શ્રીમતી જે.પી શ્રોફ આર્ટ્સ કોલેજ, વલસાડ

આંતરિક મૂલ્યાંકન કસોટી એસ.વાય.બી.એ.સેમ -૪

સંસ્કૃત -૯ (ગૌણ) દશરૂપક -અલંકાર-ચન્દ

તા. ૦૬-૦૩-૨૦૨૪

સમય- ... થી

7:45 to 9:45

કુલ ગુણ-50

પ્રશ્ન-૧ ટૂંકમાં જવાબ આપો. (જમે તે પાંચ)

૧૦

- (૧) ધનંજયના પિતા અને ભાઈનું નામ શું છે ?
- (૨) 'રૂપક' એટલે શું?
- (૩) નૃત્ત કોને કહેવામાં આવે છે ?
- (૪) અર્થોન્નરન્યાસ અલંકારના પ્રકારો કેટલા છે ? ક્યા ક્યા ?
- (૫) વ્યતિરેક અલંકારની વ્યાખ્યા આપો.
- (૬) સ્વરૂપર છંદની વ્યાખ્યા અને અક્ષરસંખ્યા જણાવો.
- (૭) મન્દાક્રાન્તા છંદનું અંધારણ આપો.

પ્રશ્ન-૨ (અ) કવિના સમજાવો. (જમે તે બે)

૮

- (૧) નમસ્તસ્મૈ ગણેશાય ચત્કણ્ઠઃ પુષ્કરાયતે |
મદાભોગધનધ્વનો નીલકણ્ઠસ્ય તાણ્ઠવે ||
- (૨) વસ્તુ નેતા રમસ્તેષાં ભેદકઃ વસ્તુ ચ દ્વિધા |
યત્રાધિકારિકં મુખ્યમહ્ગં પ્રાસદ્ધિગકં વિદુઃ ||
- (૩) જવમ્થ્યાઃ પશ્ચ કાર્યમ્ય પ્રારબ્ધસ્ય ફલાર્થિભિઃ |
આરમ્ભયત્રપ્રાપ્ત્યશાનિયતાસિફલાગમાઃ ||
- (૪) મુશ્વપ્રતિમુશ્વે ગર્ભઃ સાવમશોપસંહૃતિઃ |
મુશ્વં વીજમમુત્પત્તિનાનાર્થરસસંભવા ||

પ્રશ્ન-૨ (બ) કોઈપણ એક છંદ અંધારણ તથા ઉદાહરણસહિત સમજાવો.

૫

- (૧) શાર્દૂલવિક્રીઢિતમ્
- (૨) પૃથ્વી

પ્રશ્ન-૩ ટૂંકનોંધ લખો. (જમે તે બે)

૧૩

- (૧) દશરૂપકના રચયિતા
- (૨) કથાવસ્તુના પ્રકારો
- (૩) પતાક્રસ્થાનક
- (૪) અર્થોપક્ષેપક

(P.T.O.)

प्रश्न-४ (अ) कोठपसु अेक अवंकार वक्षसु तथा उदालरसु सलित समञ्चयो .

४

(१) निदर्शना

(२) व्याजस्तुति

प्रश्न-४ (ब) कोठपसु अेक अवंकारना साम्य-लेट ययो .

६

(१) प्रतिवस्तूपमा- निदर्शना

(२) दीपक -तुल्ययोगिता

प्रश्न-४ (क) कोठपसु अेक अवंकार ओजप्पी समञ्चयो .

४

(१) क्षीणः क्षीणोऽपि शशी भूयो भूयोऽभिवर्धते नित्यम् ।

विरम प्रसीद सुन्दरि योवनमनिवर्ति यातं तु ॥

(२) निजदोषावृतमनसामतिसुन्दरमेव भाति विपरीतम् ।

पश्यति पित्तोपहतः शशीशुभ्रं शङ्खमपि पीतम् ॥

શ્રીમતી જી. પી. શ્રોફ આર્ટ્સ કોલેજ, વલસાડ
આંતરિક મૂલ્યાંકન પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી/માર્ચ-૨૦૨૪

B. A (Semester: IV) Examination

Sanskrit Paper: X

યજુર્વેદ: નિયતાંશ - ઈશાવાસ્યોપનિષદ

Date: 4/03/2024

Time:

૧:૪૫ થી ૩:૪૫

Total Marks: 50

પ્ર. - ૧ ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ)

(૧૦)

- (૧) યજુર્વેદની દ્રષ્ટિએ અશ્વમેધમાં અશ્વ કોનું પ્રતિક છે? તેના દ્વારા શું સૂચિત થાય છે?
- (૨) યજુર્વેદ સંહિતાના સ્વરૂપો કેટલા? નામ આપો.
- (૩) સાતવડેકરના મતે 'સમહોતા' ના નામ લખો.
- (૪) 'કમ્મૈ દેવાય' દ્વારા દેવવિષયક કયો મત સ્થાપિત થયો છે?
- (૫) વિદ્યા અને અવિદ્યા શબ્દ સમજાવો.
- (૬) ઈશોપનિષદમાં 'પૂષન્' દેવને શું પ્રાર્થના કરવામાં આવી છે?
- (૭) સત્યનું મુખ શેનાથી ઢંકાયેલ છે?

પ્ર. - ૨ (અ) મંત્રોનો ભાવાનુવાદ કરો. (ગમે તે એક)

(૦૫)

(૧) ભદ્રં કર્ણોભિઃ શ્રુણુયામ દેવા ભદ્રં પશ્યેમાક્ષભિર્યજતાઃ ॥

સ્થિરૈરઙ્ગૈ સ્તુષ્ટુવાંસસ્તનૂભિર્વ્યશોમહિ દેવહિતં યદાયુઃ ॥

(૨) યત્પ્રજ્ઞાનમુત ચેતો ધૃતિશ્ચ યજ્જ્યોતિરન્તરમૃતમ્પ્રજાસુ ।

યસ્માન્ન ઋતે કિંચન કર્મ ક્રિયતે તન્મે મતઃ શિવસંકલ્મસ્તુ ॥

(બ) સાનુવાદ સમજાવો. (ગમે તે બે)

(૦૮)

(૧) કુર્વન્નેવેહ કર્માણિ જિજીવિષેચ્છતં સમાઃ ।

एवं त्वयि नान्यथेतोऽस्ति न कर्म लिप्यते नरे ॥

(૨) યસ્મિન્ સર્વાણિ ભૂતાનિ આત્મૈવાભૂદ વિજાનતઃ ।

तल को मोहः कः शोकः एकत्वमनुपश्यतः ॥

(३) अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽविद्यामुपासते ।

ततो भूय इव ते तमो य उ विद्यायां रताः ॥

(४) संभूति च विनाशं च यस्तद्वेदोभयं सह ।

विनाशेन मृत्युं तीर्त्या संभूत्यामृतमश्नुते ॥

प्र. - ३ ट्रेकनोंध लभो. (गमे ते वे)

(१३)

(१) यजुर्वेद संहितानो परिचय

(२) क-देवता नुं स्वरूप

(३) मनः ज्योतिषां ज्योतिः ।

(४) स्वस्ति नु इन्द्रो ... मंत्र नो बोध

प्र. - ४ ट्रेकनोंध लभो. (गमे ते वे)

(१४)

(१) ईशावास्योपनोपद मां शांतिपाठ

(२) ईशावास्योपनोपद मां परमात्मानुं स्वरूप

(३) विद्या अविद्या

(४) ईशावास्योपनोपद नो लक्ष्मिभार्ग

... अस्तु ...

શ્રીમતી જે.પી.શ્રોફ આર્ટ્સ કોલેજ, તીથલ રોડ, વલસાડ

આંતરિક મૂલ્યાંકન કસોટી : ફેબ્રુઆરી - 2024

એસ.વાય.બી.એ. સેમેસ્ટર-4

સાહિત્ય વિવેચનના સિધ્ધાંતો-2 (Criticism) (I.D.)

Date: : 29 /02/2024

Time: 8-00 to 9-30

Marks: 50

પ્રશ્ન-૧ ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે પાંચ)

(૧૦)

- (૧) કલા એટલે શું ? કોઈ પણ એક વ્યાખ્યા આપો.
- (૨) કોણ કલાને 'અનુકૃતિ' તરીકે સ્વીકારે છે ?
- (૩) 'વિવેચન' શબ્દ સમજાવો.
- (૪) ટૂંકી વાર્તાની વ્યાખ્યા આપો .
- (૫) 'રંગદર્શિતાવાદ' નો અર્થ જણાવો.
- (૬) 'સોષ્ઠવવાદ' નો અર્થ જણાવો.
- (૭) 'વાસ્તવવાદ'નું બીજું નામ જણાવો.

પ્રશ્ન -૨ કલાની વ્યાખ્યા આપી લલિત કલા અને લલિતેતર કલાઓ વચ્ચેનો ભેદ જણાવો. (૧૩)

અથવા

પ્રશ્ન -૨ 'વિવેચન' એટલે શું ? તેનું કાર્યક્ષેત્ર જણાવો. (૧૩)

પ્રશ્ન -૩ ટૂંકીવાર્તાના ઘટક તત્ત્વો જણાવો. (૧૩)

અથવા

પ્રશ્ન -૩ રંગદર્શિતાવાદની વિષદ્ યર્થા કરો. (૧૩)

પ્રશ્ન - ૪ ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) (૧૪)

- (૧) 'વિવેચન' શબ્દનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
- (૨) ઘટના.
- (૩) કથાવસ્તુ.
- (૪) વાસ્તવવાદ.